

harmadik kötet azonban nemcsak őt mutatja be a maga mivoltában, hanem feltünteti a szabadságharcz négy első esztendejét is. Hogy a hátralevő évekről annál világosabb képet adhasson, s tanulmányainak annál nyugodtabban szentelhesse idejét, még saját aktív politikai működését is szűkebb térre szorította *Thuly*. A negyedik kötetnek megjelenése elé az eddigieknél is fokozottabb várakozással kell tehát tekintenünk; mert ha már az első három kötet is sokkal előbbre vitte a történetből való tudásunkat, kétségkívül még előbbre viszi a negyedik, melynek anyagát részint összekuszálták, részint elferdítették s a történelmi igazságot gyakran igazán véka alá rejtették a régibb történetírók; míg az újabbak 30 év óta teljesen *Thuly* Kálmán föladatának tekintvén ennek a kornak tisztázását, s méltó alakban való bemutatását, jórészt nem is foglalkoztak vele.

—y.

Ἀθηνᾶ σύγγραμμινα περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρίας. Ἀθῆνην ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν ἀδελφῶν Περρῆ. Az athenaei Tudományos Társulat — Akadémiájuk van, de akadémiusaik még nincsenek a görögöknek — melynek működési körébe az egyetemen előadott tudományok tartoznak, pár év óta egy Athena című közlőnyt ad ki, mint organumát a társulat által fölkarolt tudományoknak. Minthogy azonban e közlőny legnagyobbbrészt latin, de különösen hellen philologiai, jeles dolgozatokat tartalmaz, első sorban a philologiai könyvtárak számára ajánlható. Évenként négy füzetben jelenik meg, egy füzet legalább nyolcz ívre terjed; az évfolyam ára tizennyolcz drachma (k. b. hat forint), megrendelhető Barth és Hirst kiadóknál Athenaeben.

Az Athena és az Ἀρχεῖα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου Κοραῆ. Ἀθῆνησιν ἐκ τοῦ τυπογραφείου Νικολάου Γ. Ἰγγλέση a legkiválóbb közlőnyei a görögországi hellen philológiának. Ez utóbbi organuma a Korais társaságnak, melynek feladata a mai görög nyelv tudományos feldolgozása. Valamint a Korais társaságban úgy közlőnyének kiadásában is vezérszerepet játszik Chatzidakis György, az athenaei egyetem tanára, ki az újabb hellen nyelvészethen első tekintély. Az „Archivum“ egyes füzeteinek megjelenése nincs bizonyos időhöz kötve, és egy évfolyam tizenkét drachmába (k. b. négy forintba) kerül; kapható Barth és Hirst kiadóknál vagy Beck könyvkereskedőnél Athenaeben.

P. V.

Különfélék.

Latin mondattani megjegyzések. A latin *accusativus exclamationis*, *genitivus exclamationis*, *genitivus pretii* és *genitivus criminis* mondatbeli használata csakis kihagyásos szerkezet alapján magyarázható, tehát az említett négy esetet úgynevezett *elliptikus eseteknek* kell tekintenünk, azaz olyanoknak, melyek mellől az a szó, melytől függ-

nek, kimaradt, következésképen gondolatban kiegészítendő. — Az accusativus exclamationis egy odagondolandó activ transtiv ige tárgyát képezi; pl. Sall. Jug. 14-ben így kiált föl a Jugurtha által Numidiából kiűzött Adherbal: „eheu me miserum“, t. i. eiecerunt finibus, mint az a szöveg összefüggése alapján kiegészítendő; tehát me miserum tárgyi csoport (me tárgy, miserum ennek melléknévi jelzője), és függ eiecerunt-tól. — A *genitivus exclamationis* használata az acc. excl. alapján fejlik ki, a mennyiben t. i. a gen. excl. mint meghatározó *genitivus definitivus* (explicativus, epexegeticus, appositionalis) főnévi (birtokos) jelzője egy oda gondolandó acc. exclamationisnak, mely, mint az imént kimutattuk, egy kihagyott act. trans. ige tárgyát képezi; tehát a gen. excl. *kettős ellipsisen*, t. i. az acc. exclamationisnak és az acc. excl. igéjének ellipsisén alapul. Pl. Tertullianus, De paenitentia, 12: „pro malae tractationis“, t. i. detestor rem, azaz, malae tractationis mint főnévi jelzői csoport (tractationis birtokos jelző, malae ennek melléknévi jelzője) függ az alattomban értendő rem acc. exclamationistól, ez meg a gondolatban kiegészítendő detestor-tól. — A *genitivus pretii* mint *genitivus qualitatis* főnévi jelzője egy oda gondolandó főnévnek; pl. „sumus non nauci“ (t. i. homines), „hunc non nauci“ (t. i. hominem) facio. — A *genitivus criminis* mint *genitivus definitivus* főnévi jelzője egy kiegészítendő crimine, iudicio, lege-féle ablativus criminisnek. Kétségtelenül bizonyítja ezt a következő két példa. Az egyik Cicero, De officiis, 2, 51: „ne quem innocentem iudicio capitis arcessas,“ hol a gen. crim. (capitis) mellett még ott van az abl. crim. (iudicio) is; a másik Rhetorica ad Herennium valószínűleg a Cicerónál későbbi Cornificius munkája), 1, 11, 18: „Teucer inimicum fratris capitis arcessit,“ hol az abl. crim. (iudicio) már elmaradt. — Szóval — hogy megjegyzéseinket röviden összegezzük — az említett négy eset *szerkezetre nézve* elliptikus, oly módon, hogy a gen. exclamationisnál kettős, a többi háromnál egyszerű ellipsis fordul elő; *mondatrészbeli szerepére nézve* az acc. excl. tárgy, a gen. excl. és crim. mint főnévi jelzők genitivus definitivusok, és a gen. pretii mint főnévi jelző genitivus qualitatis.

P. V.

A porosz egyetemek költségvetése az 1892—93-ik évben.

Az összes költség 7,225,933 márka, mely ekként oszlik meg: Königsberg 947,892 márka; ebből államsegély 804,803 m., a tanulók száma 717, fejenként egynek a költsége kerül 1322 márkába. Berlin 2,512,490 m., államsegély 2,101,000 m., a tanulók száma 4611, egy tanuló kerül 545 márkába. Greifswald 724,317 m., államsegély 288,354 m., a tanulók száma 834, fejenként kerülnek 869 márkába. Boroszló 1,044,083 m., államsegély 911,350 m., a tanulók száma 1342, fejenként 778 m. Halle 1,267,025 m., államsegély 675,108 m., 1483 tanuló, fejenként 854 m. Kiel 762,067 m. államsegély 570,387 m., 605 tanuló, fejenként 1260 m. Goettinga 1,121,702 m., államsegély 391,972 m., 831

tanuló, fejenként 1350 m. *Marburg* 793,675 m., államsegély 595,632 m., 952 tanuló, fejenként 833 m. *Born* 1.100,549 m., államsegély 887,327 m., 1386 tanuló, fejenként 794 m. (fl.)

Középiszkolai tanítás költségei Angolországban. Az angol főbb középiszkolákban egy-egy tanuló évi költsége a Public School Year Book adatai szerint a következő: Harrowban 1715 frttól 2233 frtig; Etonban 2200; Wellington Collegeban 1375; Rugbyben 1500; Winchesterben 1400; Clifton Collegeban 1013—1575; Chanerhouse Schoolban 2375; Uppingham Schoolban, Malverneben szintén ennyi; Malborough Collegeban 1000—1313; Cheltenhamban 915—1136; Haileybury 750—1000 frtig, beleértve a beiratási és a kötelező melléktantárgyak költségeit is. (fl.)

Nők mint vizsgáló-bizottsági tagok. Az irlandi királyi egyetem két nőt nevezett ki vizsgáló jury tagjaiul: Miss Storyt és Miss Kerr Johnstont, mindkettő M. A. és tanár a dublini Alexandra Collegeben. Előbbi a francia nyelv és irodalom, utóbbi a természettan vizsgálója. (fl.)

A skót egyetemi bizottság elhatározta, hogy a nőket irodalmi, természettudományi és orvosi diplomákat szerző vizsgálatokra, illetőleg fokozatokra bocsátja. S egyszermind megengedte, hogy a nők nyilvános előadásokra bocsáttassanak. Azonban az egyetemi ifjúság akadályokat gördít e határozat elé, mert udvariatlanul viselkedik a nőhallgatók iránt. Ez annál feltűnőbb, mert az angol egyetemeken ilyes türelmetlenség nem fordult elé a két nemű hallgatók közt; s mert a skót ifjak elemi iskolázása rendszeren egy iskolában történik a leányokkal. (fl.)

Repertorium.

a) Könyvek, füzetek.

Baritiu Oktáv: Magyar-román zsebszótár. 2. javít. kiadás. Kolozsvár, 1893. 8° 210 l.

Beksiacs Gusztáv: A magyar nemzet függetlensége az állami és az egyházi (külső) kormányzatban különös tekintettel a magyar király apostoli jogára és a kath. autonomiára. Bpest, 1893. 8° 103 l.

Bozóky Alajos: A szépirodalom a római császárság fénykorában. Friedländer nyomán. Nagyvárad, 1892. 8° 124 l

Évkönyv. Az alsó-fehérmegyei történeti-, régészeti- és természettudományi társulat ötödik. — Szerk. Kórody Péter. Gy.-Fehérvár, 1892. 8° 96 l., 1 terv. 8 táblával.

Évkönyv. A vasmegyei régészeti egyesület —1891—92. Szerk. Kárpát Kelemen. Szombathely, 1892. 8° 90 l.

Ferenczi Zoltán: Az erdélyi magyar játékszín kezdete. Kolozsvár, 1892. 8° 64 l.